

De Shoa en Palestijns leed: erken de historische en geografische lotsverbondenheid

Opinie

De Shoa en de huidige situatie in Israël en de Palestijnse gebieden vallen niet met elkaar te vergelijken. Maar dat is geen reden om de ogen te sluiten voor Palestijns leed.

[Johan van den Berg • arabist en predikant binnen de PKN](#)

[Theo Brand • politicoloog, journalist en ouderling binnen de PKN](#)

dinsdag 7 maart 2023 om 11:15

'De schrijvers van 'Uur van de waarheid' protesteren tegen onrecht dat het gehele Palestijnse volk wordt aangedaan vanwege de Israëlische bezetting.' Beeld: protest van een Palestijnse man in Huwara (op de Westelijke Jordaanoever). beeld anp / Nasser Ishtayeh

Vanuit Joods en christelijk Nederland is kritiek op de Raad van Kerken en de PKN. Reden: het leggen van een verband tussen de Shoa - de vernietiging van een groot deel van het Joodse volk in Europa - en het onrecht jegens Palestijnen vandaag. Natuurlijk gaat het om twee onvergelykbare grootheden. Dat weten de betreffende kerkelijke vertegenwoordigers ook. Zij gingen niet over één nacht ijs. Daarom wat uitleg over de reis vanuit de Raad van Kerken.

In december 2009 werd in Bethlehem een belangrijk document gepresenteerd: *Uur van de waarheid. Een woord van geloof, hoop en liefde uit het hart van het Palestijnse lijden*. Dit document werd geschreven door Palestijnse christenen, onder wie bisschoppen, priesters, dominees en leken van de diverse kerken in het heilige land. Het leest als een kreet van hoop in een uitzichtloze situatie. De schrijvers protesteren tegen onrecht dat het gehele Palestijnse volk wordt aangedaan vanwege de Israëlische bezetting. De tekst probeert een evenwicht te vinden tussen enerzijds een gerechtvaardigd verzet tegen onrecht en anderzijds respect, en zelfs liefde, voor degenen die de oorzaak zijn van dat onrecht.

theologische reflectie

In Nederland leidde dit document tot groeiende bewustwording in kerkelijke kring over de situatie van het Palestijnse volk waarvan een minderheid christen is. Het leidde ook tot theologische reflectie. Omdat kritiek op Israël gevoelig ligt, bleek en blijkt het moeilijk om solidariteit te organiseren met de slachtoffers van de, volgens het internationaal recht, illegale militaire bezetting en doorgaande kolonisering van Palestijns land.

We kunnen de situatie in het heilige land niet begrijpen zonder de Shoa.

Een delegatie van de Raad van Kerken ontmoette eind 2022 vertegenwoordigers van kerken en kerkelijke organisaties in Israël en Palestina. Dat gebeurde op uitnodiging van kerken aldaar, die in 2019 een bezoek aan Nederland hadden gebracht. Zo zijn relaties ontstaan tussen christenen in Palestina, Israël en Nederland.

Van de reis in november is een verslag verschenen dat sinds begin december op de website van de Raad van Kerken staat. Daarin staat ook beschreven waarom een bezoek werd gebracht aan Yad Vashem, het herinneringscentrum van de Shoa. Wat ons betreft een logisch bezoek gezien de historische en geografische lotsverbondenheid van alle betrokkenen. We kunnen en mogen de situatie in de wereld, en zeker die in het heilige land, niet begrijpen zónder de Shoa in ogenschouw te blijven nemen.

geen vergelijking

In het rapport werd en wordt expliciet gesteld dat vergelijken niet aan de orde is, maar wel dat de verhalen over onrecht, onderdrukking en discriminatie uit de monden van Palestijnse medechristenen als een soort echo meegingen tijdens het bezoek aan Yad Vashem. De Shoa leert immers dat antisemitisme een groot kwaad is als bedreiging van humaniteit. Dat er dan een echo klinkt, vinden wij logisch, zeker als sprake is van een historische en geografische lotsverbondenheid tussen betrokkenen, hoe wrijvend en schurend die ook is. En hoe onvergelijkbaar de posities ook zijn.

lang onopgemerkt

Opvallend is dat de zinnen in het rapport waarover nu zoveel te doen is, maandenlang onopgemerkt bleven. Joodse overlegpartners van de Raad van Kerken in het Overlegorgaan Joden Christenen Moslims (OJCM) hebben bijvoorbeeld niet geprotesteerd. De publieke ophef begon pas toen de Israëlische ambassade in Nederland een persbericht uitstuurde en Joodse organisaties op sleeptouw nam. Uiteraard zonder een woord vuil te maken aan het leed van Palestijnen.

Gevoelens van onveiligheid, zoals verwoord door rabbijn Lody van de Kamp (*ND*, 6 maart) verdienen uiterst serieus genomen te worden. Maar dat is geen reden de ogen te sluiten voor gevoelens van onveiligheid bij anderen, zeker Palestijnen. Want juist hun leed kan zowel historisch als geografisch niet los worden gezien van de eeuwenlange Jodenvervolging in Europa, de Shoa en de oprichting van de staat Israël. <